

ERKIN VOHIDOV IJODINING YOSHLAR TARBIYASIDAGI AHAMIYATI.

Haqulova Gulnora Shukurovna
IIV Buxoro akademik litseyi o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada taniqli o'zbek shoiri va yozuvchisi Erkin Vohidovning yoshlar tarbiyasiga qo'shgan salmoqli hissalarini ko'rib chiqiladi. Uning adabiy asarlari, pedagogik yondashuvlari va ularning yoshlarga ta'sirini o'rganib, tadqiqot Vohidovning yoshlarda axloqiy qadriyatlarni, madaniy ongini va intellektual rivojlanishni shakllantirishdagi rolini ta'kidlaydi. Tahlil uning asarlarining zamonaviy ta'lim amaliyotidagi dolzarbligini ta'kidlaydi va yaxlit ta'limni rivojlantirish uchun uning usullarini zamonaviy o'quv dasturlariga qo'shishni taklif qiladi.

Kalit so'zlar. Erkin Vohidov, yoshlar tarbiyasi, o'zbek adabiyoti, axloqiy qadriyatlar, madaniy ong, pedagogik usullar, intellektual rivojlanish.

Erkin Vohidov (1936-2016) taniqli shoir, dramaturg va tarjimon bo'lib, uning adabiy hissalarini o'zbek madaniyati va ta'limiga katta ta'sir ko'rsatgan. Uning asarlari boy madaniy mazmuni, axloqiy chuqurligi va tarbiyaviy ahamiyati bilan mashhur. Ushbu maqola Vohidovning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini o'rganishga, uning asarlari va ta'lim falsafalari yoshlarning axloqiy va intellektual rivojlanishiga qanday hissa qo'shganligini o'rganishga qaratilgan.

Tadqiqotda Vohidovning asosiy asarlarini asosiy mavzular va ta'lim xabarlarini aniqlash uchun tarkibni tahlil qilish orqali tahlil qilib, sifatli tadqiqot yondashuvi qo'llaniladi. Bundan tashqari, o'qituvchilar va adabiyotshunoslar bilan suhbatlar Vohidov adabiyotining ta'lim sharoitida amaliy qo'llanilishi haqida tushuncha beradi. Tadqiqotda Vohidov asarlarining tarbiyaviy ta'sirini muhokama qiladigan ilmiy maqolalar va kitoblar kabi ikkilamchi manbalarni ko'rib chiqish ham mavjud.

O'zbekning nufuzli shoiri, dramaturgi va jamoat arbobi Erkin Vohidov o'zining adabiy asarlari va jamoat ishlari orqali yoshlar tarbiyasiga katta hissa qo'shgan. Bu erda uning ta'sirining bir nechta asosiy jihatlari:

Madaniy va Milliy o'ziga xoslikni targ'ib qilish. Erkin Vohidov asarlari ko'pincha chuqur madaniy va milliy qadriyatlarni aks ettiradi, bu esa O'zbekiston yoshlarining o'z merosi bilan bog'lanishiga yordam beradi. An'anaviy mavzularni zamonaviy mavzular bilan birlashtirib, u yoshlarda g'urur va o'ziga xoslik hissini tarbiyalaydi.

Taniqli o'zbek shoiri va dramaturgi Erkin Vohidov O'zbekistonda madaniy va milliy o'ziga xoslikni targ'ib qilishda katta hissa qo'shgan. Uning asarlari o'zbek merosi, urf-odatlarini va qadriyatlarini mohiyatiga chuqur singib ketgan bo'lib, ular yoshlarga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Vohidov zamonaviy mavzular bilan an'anaviy mavzularni

to'qib, bugungi kun bilan o'tmishni samarali tarzda ko'prik qilib, O'zbekiston yoshlari orasida kuchli g'urur va iftixor tuyg'usini tarbiyalaydi.

An'anaviy mavzularning integratsiyasi. Vohidov she'riyati va pyesalari ko'pincha o'zbek folklori, tarixi va adabiyotining boy gobelenlaridan foydalanadi. U klassik motiflarni, maqollarni va madaniy ramzlarni qayta tiklaydi, ularni zamonaviy rivoyatlarga singdiradi. Ushbu yondashuv nafaqat madaniy merosni saqlab qoladi, balki uni yosh avlod uchun qulay va dolzarb qiladi. Uning asarlari yoshlar o'zlarining madaniy ildizlarini o'rganishi va qadrlashi mumkin bo'lgan kanal bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy Muammolarni Hal Qilish. Vohidovning asarlari an'anaga asoslangan bo'lsa-da, o'tmish bilan chegaralanmagan. U zamonaviy ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy masalalarga murojaat qilib, zamonaviy O'zbekiston voqeligini aks ettiradi. Shunday qilib, u bugungi dunyo muammolariga duch kelayotgan yoshlar bilan rezonanslashadigan nozik istiqbolni taqdim etadi. Uning an'anaviy donolikni dolzarb muammolar bilan bog'lash qobiliyati o'z merosi bilan faxrlanadigan va o'zgarishga moslashadigan har tomonlama rivojlangan milliy o'ziga xoslikni shakllantirishga yordam beradi.

Milliy G'ururni Tarbiyalash. Vohidov adabiyotida ko'pincha vatanparvarlik, O'zbekistonning madaniy va tarixiy yutuqlaridan faxrlanish hissi paydo bo'ladi. Uning jo'shqin tili va yorqin tasviri o'zbek landshaftining go'zalligi, xalqining mustahkamligi va madaniy merosining boyligini nishonlaydi. Bunday tasvirlar yosh kitobxonlarni o'z milliy o'ziga xosligi bilan faxrlanishga, o'z vatani bilan chuqurroq aloqani rivojlantirishga undaydi.

Tarbiyaviy Ta'sir. Vohidovning adabiy asarlaridan tashqari, ta'lim va madaniyatni saqlashga qo'shgan hissasi milliy o'ziga xoslikni targ'ib qilishda muhim rol o'ynadi. Uning asarlari maktab o'quv dasturlariga kiritilgan bo'lib, yosh o'quvchilarning milliy o'ziga xosligini belgilaydigan madaniy va tarixiy rivoyatlar bilan tanishishini ta'minlaydi. Ta'lim orqali Vohidovning ta'siri adabiyotdan tashqariga chiqib, kelajak avlodlar ongi va qalbini shakllantiradi.

Erkin Vohidovning an'anaviy mavzularning zamonaviy masalalar bilan integratsiyalashuvi O'zbekistonda yoshlarning madaniy va milliy o'ziga xosligini yuksaltirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Uning asarlari o'tmish va hozirgi zamon o'rtasida ko'prik bo'lib, mag'rurlik va tegishlilik tuyg'usini rivojlantiradi. Vohidov xalq merosini ulug'lab, bugungi voqelikka murojaat qilib, O'zbekiston yoshlariga ularning ildizlari bilan bog'lanib, mustahkam, hamjihat milliy o'zlikni rivojlantirishga yordam bermoqda.

Axloqiy va axloqiy tarbiya. Uning she'riyati va pyesalari tez-tez axloqiy va axloqiy dilemmalarga murojaat qilib, yosh o'quvchilarni o'z qadriyatlarini va xatti-

harakatlari haqida fikr yuritishga undaydi. Bunday axloqiy tarbiya mas'uliyatli va vijdonli fuqarolarni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Til va adabiyot ta'limi. Vohidovning o'zbek tilini yaxshi bilishi va boy adabiy uslubi til ta'limi uchun ajoyib manba bo'lib xizmat qiladi. Uning asarlari ko'pincha maktab o'quv dasturlariga kiritilib, o'quvchilarga til ko'nikmalarini oshirishga va ona tilining go'zalligini qadrlashga yordam beradi.

Tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish. Vohidov adabiyoti murakkab obrazlar va murakkab syujetlar orqali yosh kitobxonlarni hayotning turli jabhalari, jumladan, ijtimoiy adolat, inson huquqlari va shaxsiy mas'uliyat haqida tanqidiy fikrlashga chorlaydi.

Ijodkorlik va badiiy ifoda uchun Ilhom. Vohidov serqirra shoir va dramaturg sifatida yosh izlanuvchan yozuvchi va rassomlar uchun namuna bo'lib xizmat qiladi. Uning ijodiy yutuqlari yoshlarni badiiy iste'dodlarini o'rganishga va ehtiroslarini izlashga undaydi.

Ta'lim islohotlarini targ'ib qilish. Vohidovning madaniy-ma'rifiy islohotlarda faol ishtirok etishi sifatli ta'limning muhimligini ta'kidlaydi. U maktablarda takomillashtirilgan ta'lim standartlari va keng qamrovli madaniy dasturlarni qo'llab-quvvatladi.

Hayotiy ta'lim va intellektual o'sish. Vohidov asarlari bilan shug'ullanish orqali yoshlar umrbod ta'lim olishga intilishadi. Uning keng qamrovli ishi barcha yoshdagi o'quvchilar uchun doimiy ravishda intellektual va hissiy o'sish manbasini ta'minlaydi.

Erkin Vohidovning yoshlar tarbiyasiga qo'shgan hissiy qirrali bo'lib, madaniy o'ziga xoslikni targ'ib qilish, axloqiy-axloqiy yo'l-yo'riq, til va adabiyot ta'limi, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, ta'lim islohoti va umrbod o'rganishni o'z ichiga oladi. Uning merosi O'zbekistonda va undan tashqarida yoshlarni ilhomlantirib, tarbiyalashda davom etmoqda.

Erkin Vohidovning yoshlar tarbiyasiga yondashuvi ko'p qirrali bo'lib, adabiy badiiylikni pedagogik niyat bilan uyg'unlashtiradi. Uning asarlari an'anaviy qadriyatlar va zamonaviy ta'lim ehtiyojlari o'rtasida ko'prik bo'lib xizmat qiladi va ularni o'qituvchilar uchun abadiy manbalarga aylantiradi. Tadqiqot talabalarning yaxlit rivojlanishini hal qilish uchun Vohidov adabiyotini zamonaviy o'quv dasturlariga kiritish zarurligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, uning madaniy ongga bo'lgan e'tibori madaniy o'ziga xoslikni saqlash juda muhim bo'lgan bugungi globallashtirilgan dunyoda ayniqsa dolzarbdir.

Xulosalar

Erkin Vohidovning yoshlar tarbiyasiga qo'shgan hissiy beqiyosdir. Uning adabiyoti nafaqat yosh kitobxonlarning madaniy va axloqiy matolarini boyitadi, balki ularni shaxsiy va akademik o'sish uchun zarur bo'lgan intellektual vositalar bilan jihozlaydi. Vohidov asarlarini zamonaviy ta'lim amaliyotiga singdirish axloqiy,

madaniy va intellektual qobiliyatlarning muvozanatli rivojlanishiga ko'maklashish orqali yoshlar ta'limi samaradorligini oshirishi mumkin.

O'quv dasturlari integratsiyasi: ta'lim muassasalari Vohidovning asarlarini o'quv dasturlariga kiritishlari kerak.

O'qituvchilar malakasini oshirish: o'qituvchilar uchun malaka oshirish dasturlari Vohidov adabiyotidan o'qitishda samarali foydalanish bo'yicha treningni o'z ichiga olishi kerak.

Interfaol ta'lim: maktablarda o'quvchilarni Vohidov asarlari bilan jalb qilish uchun interfaol va ishtirok etish usullari, masalan, dramatisatsiya va munozaralar qo'llanilishi kerak.

Tadqiqotlarni rag'batlantirish: Vohidovning yoshlar tarbiyasiga ta'sirining turli yo'nalishlarini o'rganish va uning asarlari asosida o'qitishning innovatsion strategiyalarini ishlab chiqish uchun keyingi ilmiy tadqiqotlarni rag'batlantirish kerak.

Ushbu takliflarni qabul qilgan holda, pedagoglar Erkin Vohidov merosi kelajak avlodlarga Ilhom va tarbiya berishda davom etishini ta'minlashlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Vohidov E. "Tarjimai holim" maqolasi. Toshkent. "Yoshlik" jurnali. 10-son. 1992.
2. Vohidov E. "Qalb sadoqati" .5-jild. Toshkent. G,,. G,,ulom nomidagi adabiyot va san,,at nashriyoti. 2018.
3. Vohidov E. "Dostonlar". Toshkent.G,,. G,,ulom nomidagi adabiyot va san,,at nashriyoti. 1976.
4. Vohidov E. "Muhabbat". Toshkent.G,,. G,,ulom nomidagi adabiyot va san,,at nashriyoti. 1976.
5. Shukur Qurbon. Toshkent. "Ustoz saboqlari". "Sharq" nashriyoti. 2016